

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2017:54

ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1 OCH 2

Arkeologisk utredning vid Äspenäs i Karlskoga

Karlskoga socken och kommun, Värmland

Annica Ramström

Lst dnr 431-1905-2017

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2017 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2017:54

Författare Annica Ramström

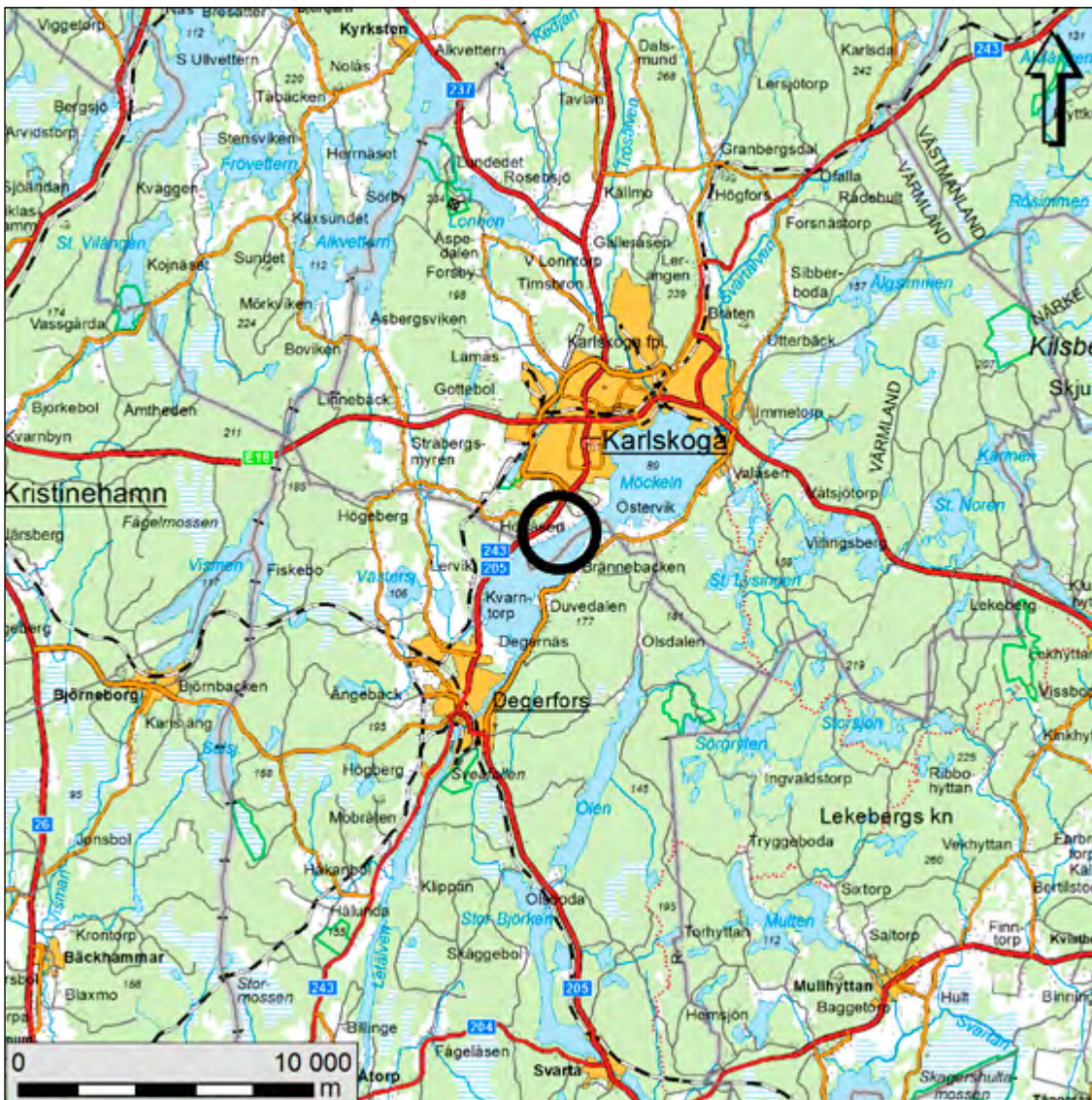
Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Foto Om inte annat anges är fotografierna tagna av Arkeologgruppen AB.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_170001

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Syfte och frågeställningar.....	5
Metod	7
Resultat	7
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	9
Referenser	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11
Bilagor	12
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	12

Figur 1. Översiktskarta över Karlskoga med den aktuella utredningsplatsen markerad med svart. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

I samband med Karlskoga kommuns detaljplanearbete inför planerad bebyggelse vid Västra Möckelnstranden har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom området. Utredningen genomfördes våren 2017.

Utredningsområdet uppgick till yta om 5 hektar, beläget i åkermark på sjön Möckelns västra strand. Utredningsområdet har under historisk tid legat som åkermark till byn Äspenäs. Det historiska kartmaterialet visade inga rester efter bebyggelse inom ytan. Sydöst om utredningsområdet finns den enda kända lämningen i närområdet. Lämningen utgörs av resterna efter en backstuga (RAÄ-nr Karlskoga 366) benämnd Sjöhagen.

Sammanlagt drogs 37 schakt om sammantaget cirka 482 löpmeter med ett varierande djup på 0,2–0,3 meter. Samtliga schakt uppvisade en likartad stratigrafi med ett 0,15–0,2 meter tjockt ploglager och i botten lera. I ett schakt, (S309) hittades en härd (A310).

Inledning

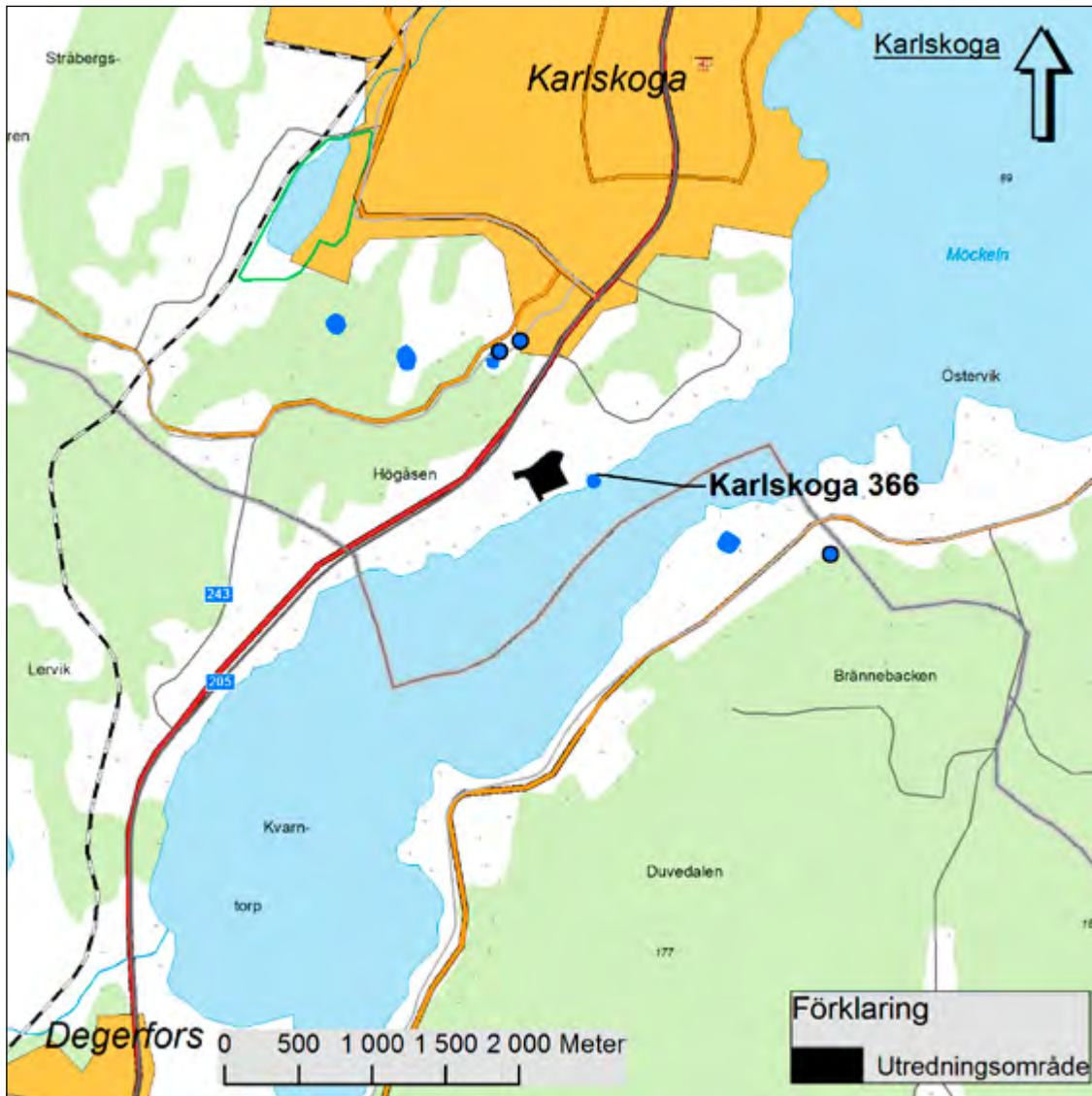
I samband med Karlskoga kommuns detaljplanearbete inför planerad bebyggelse vid Västra Möckelnstranden har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom området. Utredningen genomfördes våren 2017 av Annica Ramström och Helmut Bergold. Uppdragsgivare var Karlskoga kommun och Länsstyrelsen i Örebro län var beslutande i ärendet.

Bakgrund och kulturmiljö

Utredningsområdet uppgick till yta om 5 hektar, beläget i åkermark på sjön Möckelns västra strand. Inom utredningsområdet fanns ett par mindre impediment, bevuxna med lövträd. Genom området rann en bäckfåra eller ett grävt dike i nord-sydlig riktning. Hela ytan låg i ett söderläge som sluttade svagt ner mot sjön Möckeln med en höjdskillnad på 10 meter från högsta punkten i norr till lägsta i söder. Den högst belägna delen av utredningsområdet låg på en höjd av 109 meter över havet och de lägsta på 99 meter över havet. Höjder som innebär att området kan ha varit aktuellt för bosättningar från stenålder och framåt.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa om fornlämning/fornlämningar skulle komma att beröras av den nya detaljplanen. Ytterligare ett syfte var att resultaten från den arkeologiska utredningen skulle kunna användas som ett fullgott underlagsmaterial i den fortsatta besluts- och planeringsprocessen.

Figur 2. Närområdet kring Äspenäs med den i texten omnämnda fornlämningen RAÄ-nr Karlskoga 366 markerad med blått och utredningsområdet i svart. Skala 1:50 000.

Metod

Arbetet inleddes med arkiv- och kartstudier vilket omfattade en genomgång av de digitala arkiven. Först gjordes en sökning i Fornsök med nedladdning av objekt registrerade i FMIS i syfte att klarlägga den befintliga fornlämningsbilden i området. Vidare gjordes en kontroll av eventuella tidigare arkeologiska insatser i området. Efter det gjordes en genomgång och analys av det historiska kartmaterialet hos Lantmäteriverket, på deras digitala plattform. Statens Historiska Museums fynddatabas kontrollerades för att spåra arkeologiska lösfynd i området.

Efter arkivstudierna genomfördes en fältinventering vilket innebar att utredningsområdet besiktigades okulärt i syfte att hitta tidigare ej kända forn- och/eller kulturlämningar ovan mark samt för att bedöma eventuella boplatsslägen inom ytan.

Då hela ytan bedömdes som ett bra boplatssläge under förhistorisk tid genomfördes utredningsgrävning i form av sökschakt över området. Schaktningen genomfördes skiktvis ned till steril botten. Samtliga schakt och en anläggning mättes in med GPS och beskrevs.

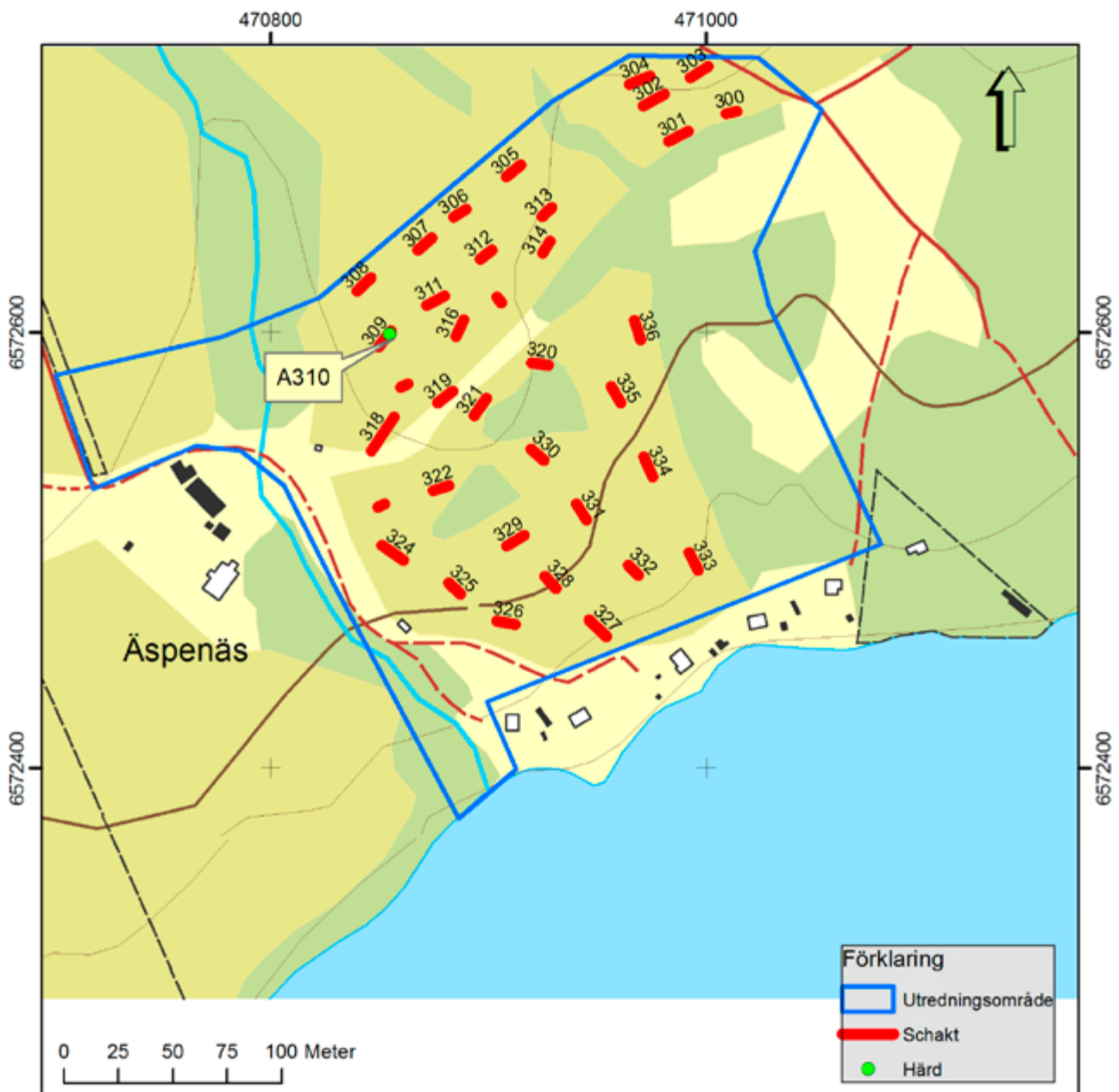
Resultat

Utredningsområdet har under historisk tid legat som åkermark till byn Äspenäs. Det historiska kartmaterialet visade inga rester efter bebyggelse inom ytan. Sydöst om utredningsområdet finns den enda kända lämningen i närområdet. Lämningen utgörs av resterna efter en backstuga (RAÅ-nr Karlskoga 366) benämnd Sjöhagen och består enligt Fornsök av grunden efter ett boningshus samt en källargrund. Backstugan finns belagd på Häradsekonomiska kartan från åren 1864–67 med namnet Sjöhagen.

En sökning i Historiska museets fynddatabas gav inget resultat om eventuella arkeologiska lösfynd i området.

Sammanlagt drogs 37 schakt om sammantaget cirka 482 löpmeter med ett varierande djup på 0,2–0,3 meter. Samtliga schakt uppvisade en likartad stratigrafi med ett 0,15–0,2 meter tjockt ploglager och i botten lera.

I ett schakt (S309) hittades en härd (A310). Härden var oval, 0,9x0,7 meter stor och fortsatte in i den norra schaktväggen. Fyllningen i härden bestod av mörkgrå lera med enstaka skärviga stenar och inslag av sot. Leran runt själva härden var färgad av kraftig brand. Trots tätare schaktning kring härden hittades inga ytterligare anläggningar i området. Härden tolkas som en ensamliggande så kallad herdehård. Arkeologgruppen AB gör bedömningen att det inte rör sig om en förhistorisk boplat. Den nyttjade ytan är begränsad, och därmed är också antalet anläggningar begränsat, utöver den lokaliserade härden. Inga ytterligare arkeologiska eller antikvariska lämningar hittades inom utredningsområdet.

Figur 3. Schaktplan med samtliga schakt som drogs inom utredningsområdet samt härd A310. Skala 1:3 000.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Syftet med den arkeologiska utredningen var att klargöra i vilken utsträckning som det förekom fornlämningar inom detaljplaneområdet. Den arkeologiska utredningen omfattade kart- och arkivstudier, fältinventering samt utredningsgrävning.

Utredningen genomfördes i enlighet med den fastställda tidplanen och följde den uppställda undersökningsplanen och kostnadsberäkningen utan avvikelser.

Referenser

Kartor och arkivmaterial

HISTORISKA LANTMÄTERIAKTER

Häradseconomiska kartan, Högåsen, Rikets allmänna kartverk akt J112-72-22.

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Örebro län
Kommun	Karlskoga kommun
Landskap	Värmland
Socken	Karlskoga socken
Fastighet	—

Fornlämningsnummer —

Lämningstyp

—

Datering

—

Typ av undersökning

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Länsstyrelsens beslutsdatum

2017-04-03

Länsstyrelsens diarienummer

431-1905-2017

Arkeologgruppens projektnummer

Ag2017_26

Projektledning	Annica Ramström och Helmut Bergold
----------------	------------------------------------

Personal	Annica Ramström och Helmut Bergold
----------	------------------------------------

Undersökningstid	2017-05-09 till 2017-05-10
------------------	----------------------------

Exploateringsyta	5 hektar
------------------	----------

Undersökt yta	482 löpmeter
---------------	--------------

Inmätningsteknik	RTK-GPS
------------------	---------

Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
-----------------	--------------

Höjdsystem	RH 2000
------------	---------

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd omhändertogs.

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

Samtliga schakt grävdes med en skopbredd om 1,6 meter.

Schaktnr	Längd/m	Djup/m	Beskrivning	Anläggningar
300	9	0,3	Under ett 0,25 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
301	12	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
302	15	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
303	12	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
304	16,5	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
305	10,5	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
306	12	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
307	15	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
308	16,5	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
309	13,5	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	1A310, hård
311	18	0,3	Under ett 0,25 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
312	10	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
313	16,5	0,3	Under ett 0,25 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
314	13	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
315	12	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
316	16	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
317	13,5	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
318	10	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
319	11	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
320	16	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
321	15	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
322	13	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
323	9	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
324	19	0,3	Under ett 0,25 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
325	15	0,15	Under ett 0,1 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
326	14	0,2	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
327	16	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
328	15	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
329	15	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
330	16,5	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
331	13	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
332	12	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
333	16	0,25	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
334	15	0,2	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
335	12	0,2	Under ett 0,2 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	
336	13,5	0,3	Under ett 0,25 meter djupt ploglager vidtog steril lera.	

